TURUN KAUPUNGIN

KOTOUTTAMISOHJELMAN

KEHITTÄMISTOIMENPITEET

VUOSILLE 2007 - 2011

TURUN KAUPUNGIN MAAHANMUUTTAJIEN
KOTOUTTAMISOHJELMAN TARKISTAMINEN

Kaupunginjohtaja 21.6.2006, § 183

ASIAKASKOHDERYHMÄ
Alle kouluikäiset lapset, perusopetuksessa olevat lapset
TAVOITEET
1. Tavoitteena on lisästä vanhempien osallistumista lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseen. Lisäksi halutaan tukea aktiivista vanhemmuutta. Tavoitteena on lisätä viranomaisten ja vanhempien yhteistyötä, jotta lapsen kehittymiselle syntyy parhaat mahdolliset edellytykset (viranomaisten ja vanhempien näkemysten yhteensovittaminen). 2. Tavoitteena on, että vanhemmat ymmärtävät oman äidinkielen ja suomen kielen oppimisen tärkeyden, jotta he kykenevät kasvattamaan lapset suomalaiseen yhteiskuntaan. Tavoitteen saavuttamiseksi tulee vanhempien saada riittävää ohjausta. Tämän lisäksi tulee lisätä omakielistä tukea ja tulkkipalvelujen käyttöä viranomaisten ja vanhempien väliseen kanssakäymiseen.

KEHITTÄMISTOIMENPITEET	**VASTUUTAHO**	**SEURANTA**
1.1 Kehittämisehdotus Omakielisten vanhempainiltojen suunnittelu ja toteutus yhdessä maahanmuuttajayhdistysten kanssa hyödyntäen päivähoidon ja opetustoimen erikielisen henkilökunnan asiantuntemusta.	**Sosiaalitoimi, opetustoimi**	Omakielisten vanhempainiltojen toteutuminen
1.2 Kehittämisehdotus Aamu- ja iltapäivätoiminnan palveluiden kehittäminen yhdessä maahanmuuttajajärjestöjen kanssa hyödyntäen yhdistysten kieli- ja kulttuuriosaamista.	**Nuorisotoimi, opetustoimi**	Tilastoidaan yhteistyötapaamiset
1.3 Kehittämisehdotus Kouluissa ja päiväkodeissa toteutetaan suvaitsevaisuuskasvatusta omakielisen henkilökunnan ja yhdistysten tietotaitoa hyödyntäen.	**Opetustoimi, sosiaalitoimi**	Toimenpide toteutuu / toimenpide ei toteudu

2.1 Kehittämisehdotus Lapsen kielitaidon (kotikieli muu kuin suomi tai ruotsi) kehittymisen tukeminen kaksikielisyyteen laatimalla lapselle henkilökohtainen suunnitelma. – Neuvolassa vanhemmille annettavan ohjauksen ja tuen lisäksi tiedon jakamiseen laaditaan kirjallista materiaalia vanhemmille annettavaksi perheen omalla äidinkielellä siitä, miten kotona tuetaan lapsen kehittymistä kaksikieliseksi. – Kehittämistyöhön tulee osallistua puheterapeutti, neuvolapsykologi ja neuvolalääkäri sekä kirj. materiaalin että lapsen kielisuunnitelman laadinnassa. Työssä tulee hyödyntää omakielisen henkilökunnan ja maahanmuuttaja yhdistysten osaamista.	**Terveystoimen neuvolatoiminta yhteistyössä sosiaalikeskuksen päivähoidon kanssa**	Tehdyt suunnitelmat
2.2 Kehittämisehdotus Heikon suomenkielen taidon omaavien varhaiskasvatuksessa olevien maahanmuuttajalasten kielitaidon kehittäminen päivähoidon, neuvolatoiminnan ja opetustoimen yhteistyönä. – Esi- ja alkuopetusryhmien yhteistyön tehostaminen ja maahanmuuttajalasten kouluvalmiuden arviointimenetelmien kehittäminen. – Lapsen kotoutumista tukevien päivähoitotoimintaa täydentävien palveluiden kehittäminen hallintokuntien ja järjestöjen yhteistyönä.	**Sosiaalitoimi, opetustoimi, terveystoimi**	Keskittäminen toteutuu / keskittäminen ei toteudu

KEHITKOHDERYHMÄ		
Pitempään maassa (noin 3 vuotta) olleet maahanmuuttajanuoret, joilla on riittämättömät kielelliset ja muut valmiudet sekä heidän perheensä.		
TAVOITEET		
1. Tavoitteena on varmistaa, että ne maahanmuuttajanuoret, jotka eivät pääse toisen asteen opetukseen riittämättömän suomen kielen taidon vuoksi, eivät jää ohjaus- ja koulutusjärjestelmän ulkopuolelle ja varmistaa, että nuoret ja heidän vanhempansa saavat tarvittavan tiedon nuoren jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiseksi.		
KEHITTÄMISTOIMENPITEET	**VASTUUTAHO**	**SEURANTA**
1.1 Kehittämistoimenpide Puutteellisen suomen kielen taidon omaavat maahanmuuttajanuoret, jotka eivät ole päässeet opiskelemaan, ohjataan kaupungin ja työhallinnon yhteistyössä perustamaan suomen kielen kartoitus- ja ohjauskeskukseen (yhden luukun ohjausperiaate).	**Työvoimatoimisto, Opetustoimi, ammattiopetus, sosiaalitoimi**	Asiakasrekisteri ja opintopassi
1.2 Kehittämistoimenpide Nuorten työllistämispalveluiden kokonaisuuden kehittäminen huomioimalla pajatoiminnan ja ohjaamon vakinaistamisessa erityisesti maahanmuuttajanuorten tarpeet. – Erityiskohderyhmänä nuoret, joilla ei ole perusopetuksen päästötodistusta tai joilla on riittämätön kielitaito jatkoopintoihin. – Niille peruskoulun päättötodistuksella toiselle asteelle pyrkineille opiskelijoille, jotka evät ole saaneet opiskelupaikka, tulee löytää koulutuspolku ja antaa yksilöllinen ohjausjatkopolku. – Niiden maahanmuuttajanuorten osalta, joilla on riittämätön kielitaito ja muut valmiudet; – selvitetään tarvittaessa myös terveydellinen kokonaistilanne eli johtuuko	**Nuorisotoimi, sosiaalitoimi, ammattiopetus, opetustoimi, terveystoimi, työvoimatoimisto**	

opiskeluvaikeudet mahdollisesti mielenterveys-, itsetunto-, tms. ongelmista. – Riittävien perusopetuksen jälkeisten jatko-opiskelupaikkojen luominen. – Asiakaskohderyhmän kotoutumista tukevien täydentävien palveluiden kehittäminen hallintokuntien ja yhdistysten yhteistyöllä. – Koulutuskalenterin ylläpidon ja päivityksen vakinaistaminen.		

ASIAKASKOHDERYHMÄ		
Työikäiset maahanmuuttajat		
TAVOITEET		
1. Kaikilla maahanmuuttajalla on mahdollisuus yksilöllisesti lähtötilanne huomioiden edetä kotoutumisessa ohjatusti ja keskeytyksettä kehittyäkseen nopeasti suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi ja työllistyäkseen. 2. Maahanmuuttajien tulee saada riittävää suomen kielen perusopetusta, joka mahdollistaa ammatilliseen koulutukseen ja työelämään siirtymisen. 3. Kokonaisvaltaisen rahoitusmallin kehittäminen, jolla turvataan hallintokuntien ja työhallinnon panos kotoutumisen keskeytyksettömään toteutukseen.		
KEHITTÄMISTOIMENPITEET	**VASTUUTAHO**	**SEURANTA**
1.1 Kehittämistoimenpide Kotouttamislain (alle 3 v) piirissä olevien moniammatillisesta palvelusta hyötyvien maahanmuuttajien palvelutarpeen arvioinnin tekeminen yhdessä työvoiman palvelukeskuksen kanssa ja tarvittaessa ohjaaminen työvoiman palvelukeskukseen henkilökohtaisen lisäkartoituksen tekemiseksi. – Ohjaavina tahoina: sosiaalikeskuksen ulkomaalaistoimisto, alueelliset sosiaalitoimistot ja työvoimatoimisto.	**Työvoimatoimisto** yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa	Palveluista toiseen siirtyvien asiakkaiden määrä
1.2 Kehittämistoimenpide Sosiaalikeskuksen ulkomaalaistoimistosta alueellisiin sosiaalitoimistoihin siirtyvien maahanmuuttajien seulonta siirtymävaiheessa yhteistyössä työvoimatoimiston ja työvoiman palvelukeskuksen kanssa ja toimenpiteisiin ohjaamisen varmistaminen.	**Sosiaalikeskuksen ulkomaalaistoimisto** yhteistyössä työvoimatoimiston kanssa	Palvelukeskukseen siirtyvien asiakkaiden määrä

2.1 Kehittämistoimenpide Maahanmuuttajille suunnatun keskeytyksettömän kartoitus- ja ohjauskeskuksen luominen yhteistyössä opetustoimen, ammattiopetuksen ja sosiaalitoimen sekä työvoimahallinnon kanssa. – Omakielinen tuki ja ohjaus maahanmuuttajille – Kotoutumisen alkuvaiheen integrointi ammatillisiin opintoihin mahdollisimman pian.	**Kaupunki ja työhallinto**	Kartoitus- ja ohjauskeskus on perustettu tai ei.
2.2 Kehittämistoimenpide Ammatilliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen aloituspaikkojen lisääminen, opetuksen roolin kehittäminen ja sisällön uudistaminen työelämää läheisemmäksi.	**Ammattiopetus**	Opintonsa suorittaneiden lukumäärä
2.3 Kehittämistoimenpide Kaupunki luo täydennyskoulutusohjelman suomi 2-opetuksesta vastaaville opettajille, maahanmuuttajien ohjaaville opettajille ja ammatillisille opettajille.	**Ammattiopetus**	Koulutusohjelma on luotu tai ei
2.3 Kehittämistoimenpide Opetusmenetelmien kehittäminen suomen kielen opetuksessa ja ammatillisessa opetuksessa yhteistyössä Turun ja Jyväskylän yliopistojen, ammatillisten korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa.	**Ammattiopetus**	Kehitystyöryhmän perustaminen, yhteistyötahojen lukumäärä ja työryhmän tulokset
3.1 Kehittämistoimenpide Kaupungin työvoiman saannin varmistamiseksi ja maahanmuuttajien työllistämiseksi harjoittelu- ja oppisopimuspaikkojen osoittaminen maahanmuuttajille kaupungin taholta.	**Henkilöstökeskus, hallintokunnat**	Harjoittelu- ja oppisopimuspaikkojen määrä
3.2 Kehittämistoimenpide Määrärahan osoittaminen kaupungin työllisyysmäärärahasta maahanmuuttajien täydentävään suomen kielen opetukseen.	**Kaupunginhallitus**	Määräraha on varattu tai ei

ASIAKASKOHDERYHMÄ

Kotiäidit ja iäkkäät yli 65 -vuotiaat.

TAVOITEET

1. Arkielämässä selviytymistä ja työllistymistä tukevien riittävien kielellisten valmiuksien luominen kotiäideille ja iäkkäille maahanmuuttajille. Opetuksessa huomioidaan maahanmuuttajien yksilöll-liset valmiudet ja varmistetaan suomen kielen yksilöllisen oppimisprosessin jatkuvuus.

2. Tavoitteena on tarjota aktivoivat kotouttamispalvelut erityisesti alku- ja nivelvaiheissa oleville maahanmuuttajaäideille ja iäkkäille oikea-aikaisesti.

3. Tavoitteena on yhdistysten tukemiseen liittyvän vuorovaikutusmallin luominen ja ylläpitäminen.

   Työryhmä näkee, että alle 3 vuotta maassa olleiden (kotouttamislain piirissä olevat) lisäksi tulee panostaa pidempään maassa olleisiin luomalla pidempiaikaisia toimenpiteitä. Pidempiaikaisella toiminnalla tarkoitetaan yli 3 ja 5 vuotta kestäviä toimenpiteitä, jotka kohdistuvat kohderyhmiin.

KEHITTÄMISTOIMENPITEET	VASTUUTAHO	SEURANTA
1.1 Kehittämistoimenpide Varmistetaan kohderyhmien palvelujen saatavuus kohdentamalla työllisyysmäärärahasta resurssit sosiaalitoimen Kototo-iminnalle ja täydentävälle suomenkielen koulutukselle.	**Sosiaalitoimi, opetustoimi**	Seurantaryhmän nimeäminen: **Sosiaalitoimen**, terveystoimen ja opetustoimen ko. toiminnoista vastuussa olevista esimiehistä.
1.2 Kehittämistoimenpide Työväenopiston toiminnan kehittäminen siten, että se omassa roolissaan palvelee maahanmuuttajaväestöä. Toiminnan kehittämissuunnitelma tehdään vuoden 2007 aikana.	**Opetustoimi**	Henkilöstömäärä, suomen kielen opetusta tarvitsevien ja opetuksessa olleiden määrä
1.3 Kehittämistoimenpide Kartoitus- ja ohjauskeskuksen kehittäminen yhteistyössä opetustoimen, ammattiopetuksen ja sosiaalitoimen sekä työvoimahallinnon kanssa. (Aikuisten maahanmuuttajien suomen kielen opetukseen ja ohjauksen liittyvä kartoitus- ja ohjauskeskus)	**Kaupunki ja työhallinto**	Kartoitus- ja ohjauskeskus on perustettu tai ei

2.1 Kehittämistoimenpide Tiivistetään yhteistyötä ja kehitetään tiedon välitystä julkishallinnollisten toimintasektorien välillä: sosiaalitoimi (ulkomaalaistoimisto, alueelliset sosiaalitoimistot, lasten päivähoito, vanhustyö), liikuntatoimi, kulttuuritoimi, opetustoimi. Kotiäitien tarpeet huomioidaan osana alueilla tapahtuvaa perhe- ja perheryhmätyötä.	**Sosiaalitoimi** koordinoi viranomaisyhteistyötä	Yhteistyömuodot ja tapaamisten määrä ja sisältö
2.2 Kehittämistoimenpide Asumiskeskittymäalueilla toimivien tahojen toimesta osoitetaan tila, jossa viranomaisten ja yhdistysten yhteistyö voi toteutua. Määritellään taho, joka koordinoi toimintaa. Yhteistyössä toteutetaan koulutusta, lisätään tiedonvälitystä sekä kohderyhmien toiminnan suunnittelua. - Eri toimijoiden (viranomaiset, muut tahot) päivystykset tilassa.	**Aluekumppanuus**	Tila, koordinoiva taho ja yhteistyökumppanit määritelty
2.3 Kehittämistoimenpide Sosiaalitoimen Koto-toiminnasta työvoimatoimiston asiakkaiksi siirtyvien kotiäitien yksilöllisten kotoutumissuunnitelmien tekeminen yhteistyössä työvoimatoimiston kanssa. Varmistetaan heidän jatkotoimenpiteisiin pääseminen.	**Sosiaalitoimi, työvoimatoimisto**	Yhteistyönä tehtyjen kotoutumissuunnitelmien määrä

KEHITTÄMISKOHDE		
Keskittymissä olevien ongelmien hoitaminen **Alueet:** Itä-Turku: Varissuo, Lauste, Halinen , Kohmo		
TAVOITEET		
1. Keskittymien kasvun hillitseminen 2. Keskittymissä esiintyvien ongelmien lievittäminen ja ennaltaehkäiseminen		
KEHITTÄMISTOIMENPITEET	**VASTUUTAHO**	**SEURANTA**
1.1 Kehittämisehdotus Ympäristötoimen apulaiskaupunginjohtaja perustaa asumiskeskittymien kehittymistä seuraavan työryhmän - Luodaan menettely aktiiviselle paikkatiedon seurannalle olemassa olevien asumiskeskittymien kasvun hillitsemiseksi ja uusien keskittymien syntymisen estämiseksi.	**Yj, Tiedonkeruu: Tilastot- ja tutkimusyksikkö**	Raportointi
1.2 kehittämisehdotus Huomioidaan maahanmuuttajien asuminen Turun asunto- ja maankäyttöohjelmassa	**Yj, Kiinteistölaitos**	Toteutuu / Ei toteudu
1.3 kehittämisehdotus Toteutetaan lähipalveluverkon tarkastelu aikaisemman palveluverkkoselvityksen pohjalta kunnan oman yleiskaavatyön yhteydessä.	**YKV, Yj**	Toteutuu / Ei toteudu
1.4 Kehittämisehdotus Kaavojen laadinnan yhteydessä tehdään sosiaalisten vaikutusten arviointi soveltuvien osin.	**YKV**	Toteutuu / Ei toteudu

1.5 Kehittämisehdotus Kunta- ja palvelurakenneuudistuksen selvityksissä huomioidaan maahanmuuttajien asuminen	**Yj**	Toteutuu / Ei toteudu
1.6. Kehittämisehdotus Mikäli Turun seudulle luodaan kuntien yhteinen asunto- ja maankäyttöohjelma, huomioidaan maahanmuuttajien asuminen ohjelmassa yhtenä erityiskysymyksenä	**Yj, Kiinteistölaitos**	Toteutuu / Ei toteudu
1.7 Kehittämisehdotus Mikäli kaupungin omaa asuntokantaa lisätään, otetaan suunnittelussa huomioon mahdollinen maahanmuuttajanäkökulma ja olemassa olevat asumiskeskittymät	**Yj, kiinteistölaitos, kaupungin vuokrataloyhtiöt**	
KEHITTÄMISTOIMENPITEET	**VASTUUTAHO**	**SEURANTA**
2.1 Kehittämisehdotus Seurataan alueellisten palveluiden ja palveluverkkojen kehittymistä asumiskeskittymäalueilla. - Luodaan menettelytapa seurannan toteuttamiseksi ja aloitetaan seuranta.	**Valmistelu: maahanmuuttajakoordinaattori**	Toteutuu / Ei toteudu
2.2 Kehittämisehdotus Kerätään uutta tutkimustietoa ja osallistutaan kokemustenvaihtoon	**Yleissuunnitteluarkkitehti, Tilastot- ja tutkimusyksikkö**	Raportointi
2.3 Kehittämisehdotus Varaudutaan lähiöiden rakenteen muuttumiseen. Pyrkimys on parantaa alueen fyysistä miljöötä ottaen huomioon mahdolliset muutokset lähipalveluverkossa sekä Turun lähiökehärakenteen kokonaisvaltainen uudistamistarve	**YKV, Yleissuunnitteluarkkitehti**	Toteutuu / Ei toteudu

2.4 Kehittämisehdotus Huomioidaan mahdollisessa uusien asuntojen suunnittelussa ja vanhojen perusparantamisessa maahanmuuttajien asumiseen liittyvät erityistarpeet kuten asuntokoko jne.	**Kaupungin vuokrataloyhtiöt**	Toteutuu / Ei toteudu
2.5 kehittämisehdotus Asumiseen liittyvien asioiden suunnittelussa (lähiympäristö, asuminen) huomioidaan yhteistyö maahanmuuttajajärjestöjen kanssa	**Kaupungin vuokrataloyhtiöt, YKV, Kiinteistölaitos, palveluita tuottavat hallintokunnan**	Toteutuu / Ei toteudu
2.6 Kehittämisehdotus Sosiaaliseen isännöintiin liittyvän toiminnan (asumisneuvojatoiminnan) jatkuvuus turvataan Varissuo-Lauste-Kohmo alueilla riittävällä rahoituksella ja toimintaa pyritään laajentamaan myös Halisiin. Kehitetään maahanmuuttajien omaa osallistumista asumisneuvojatoimintaan huomioiden myös yhteistyö maahanmuuttajajärjestöjen kanssa	**Sosiaalikeskus, asuntojen omistajatahot**	Toteutuu / Ei toteudu
2.7 Kehittämisehdotus Avustustoimikunnan talousarviossa huomioidaan riittävät vuokra-avustukset maahanmuuttajayhdistysten tilatarpeisiin	**Kaupunginkanslia**	Toteutuu / Ei toteudu
2.8 Kehittämisehdotus Pyritään keskittämään yhdistysten toimintoja sekä niihin tarkoituksenmukaisesti liittyviä viranomaistoimintoja ”yhden palvelupisteen” periaatteella	**Palveluita tuottavat hallintokunnat, aluekumppanuus, tilalaitos, kaupunginkanslia**	Toteutuu / Ei toteudu

ASIAKASKOHDERYHMÄ		
Alle 3 v maassa olleet maahanmuuttajat ja pidempään maassa olleet, jotka eivät ole vielä kotoutuneet (*esim. itsenäisesti muuttavat*)		
TAVOITEET		
1. Maahanmuuttaja-asiakasta palvelevan yhteisen asiakasprosessin toteuttaminen 2. Asiakkaan saaman ohjauksen ja palvelun laadun kehittäminen sekä palvelukokonaisuuden parempi hallinta.		
KEHITTÄMISTOIMENPITEET	**VASTUUTAHO**	**SEURANTA**
1.1 Kehittämistoimenpide Yhteisen asiakasprosessin määrittäminen: työvoimatoimiston, sosiaalitoimen ulkomaalaistoimiston, terveystoimen ja työvoiman palvelukeskuksen yhteistyönä.. Määritellään vaiheet asiakasprosessissa, joissa toimijoiden tulee tehdä yhteistyötä ja määritellään yhteistyömuodot Toimitaan yhteisesti määritetyn asiakasprosessin mukaisesti.	**Työvoimatoimisto, sosiaalitoimi, terveystoimi**	
1.2 Kehittämistoimenpide Yhteisen kotoutumissuunnitelman kehittäminen. Määritellään työikäisten kotoutumissuunnitelman muoto ja sisältö yhdessä eri tahojen kanssa huomioiden perheen kokonaistilanne ja onnistuneen ohjauksen edellyttämät tietosisällöt. Muiden kohderyhmien osalta määritellään asiakassuunnitelmien sisältö ja suhde kotoutumissuunnitelmiin.	**Työvoimatoimisto, sosiaalitoimi, terveystoimi, nuorisotoimi, opetustoimi**	
1.3 Kehittämistoimenpide Kotoutumisvaiheen koulutuksiin liittyvän opetus- ja kartoituskeskuksen käynnistäminen. (Aikuisten mahanmuuttajien suomen kielen opetuksen ja ohjauksen kehittämissuunnitelman laatiminen ja toimeenpano)	**Varsinais-Suomen TE-keskus, Turun työvoimatoimisto, Turun kaupunki / maahanmuuttajakoordinaattori, maahanmuuttajayhdistykset**	

2.1 Kehittämistoimenpide Asiakasohjauksen ja keskeisten tukipalveluiden keskittäminen fyysisesti yhteen paikkaan.	**Sosiaalitoimi, terveystoimi, nuorisotoimi, kulttuuritoimi, liikuntatoimi, työvoimatoimisto**	
2.2 Kehittämistoimenpide Selkeytetään alkuvaiheen kotoutumisessa tukevia palveluja antavien tahojen roolit, tarvittavat palvelut sekä miten niihin ohjaus tapahtuu.	**Sosiaalitoimi, terveystoimi, nuorisotoimi, kulttuuritoimi, liikuntatoimi, monikulttuuriyhdistykset**	
2.3 Kehittämistoimenpide Järjestöjen kanssa tehtävän yhteistyön edistäminen: – Laaditaan toimintasuunnitelma monikulttuurijärjestöjen kanssa tehtävästä yhteistyöstä (yhteistyön tavoitteet, toteutettavat toimenpiteet, yhteistyön edellyttämät sopimukset, yhdistysten toimintaedellytykset).	**Maahanmuuttajakoordinaattori, kansainvälinen kohtauspaikka**	
– Hallintokunnat sopivat kotouttamisohjelman toteutukseen liittyvästä yhteistyöstä monikulttuuristen yhdistysten kanssa ja nimeävät yhteistyöstä vastaavan henkilön.	**Terveystoimi, sosiaalitoimi, nuorisotoimi, opetustoimi, ammattiopetus, kulttuuritoimi, liikuntatoimi**	